

Medzinárodná konferencia

organizovaná ministrom životného prostredia pánom J. Izákom a ministrom pôdohospodárstva pánom M. Jureňom na tému:

„Podkôrny hmyz, jeho vplyv na lesné ekosystémy v chránených územiach a možnosti využitia štrukturálnych fondov EÚ pri ochrane prírody a krajiny“. *Podbanské – Hotel Grand Permon, 18.-20.3.2007*

Účastníci medzinárodnej konferencie prezentovali prístupy jednotlivých krajín pri riešení problematiky podkôrneho hmyzu v chránených územiach.

Medzinárodná konferencia poukázala na možnosti diferencovaného prístupu k riešeniu problematiky rizík podkôrneho hmyzu v chránených územiach. Mala konštruktívny a konsenzuálny charakter.

Z prezentovaných vystúpení medzinárodných expertov vyplynulo:

- Podkôrny hmyz je jedným zo základných negatívnych činiteľov ovplyvňujúcich stabilitu lesných ekosystémov v chránených územiach.
- Väčšina krajín má chránené územia rozčlenené do zón ochrany, pričom sa uplatňuje diferencovaný prístup podľa jednotlivých zón:
 - V zónach s najprísnejším režimom ochrany bezzásahový režim, čo v odôvodnených prípadoch nevyučovalo uplatnenie opatrení aktívneho manažmentu.
 - V ostatných zónach sa vykonáva aktívna ochrana proti podkôrnemu hmyzu s uplatňovaním intenzívnych opatrení proti jeho šíreniu do okolitých území, vrátane preventívnych opatrení.
- Vlastnícke práva
 - Prísne chránené územia sú spravidla na pozemkoch vo vlastníctve štátu.
 - Ak sú chránené územia na pozemkoch v neštátnom vlastníctve, je uplatňovaný systém náhrady ujmy z titulu obmedzení resp. výkupu pozemkov.

Konferencia skonštatovala

1. Podkôrny hmyz môže mať okamžitý negatívny vplyv na stav biotopov na rozsiahlych územiach.
2. NATURA 2000 nebráni manažovať územia v súlade s doposiaľ uplatňovanými štandardnými formami bežného obhospodarovania. Tým nie je dotknutá zásada, že všetky činnosti, ktoré môžu byť samostatne, alebo v kombinácii s inými činnosťami spôsobiť podstatné zmeny v biologickej rozmanitosti, v štruktúre a funkcii ekosystémov, musia byť pred ich vykonaním posúdené podľa článku 6. Smernice 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín.
3. Slovensko, ako členská krajina EÚ môže v prípade starostlivosti o územia NATURA 2000 zvoliť aj tzv. pasívny manažmentový prístup v prípade, ak biotopy, ktorých sa to týka, sú v takom priaznivom prirodzenom stave, že ich ponechanie na samovývoj výrazným spôsobom neohrozí biologickú rozmanitosť, štruktúru a funkcie týchto biotopov ani biotopov susediacich. Sú to biotopy schopné autoregenerácie, autoreprodukcie bez intervencie človeka. Tieto podmienky by mali spĺňať vybrané lesné biotopy v A zónach prípadne v 5. stupni ochrany prírody.

Záver:

Základným predpokladom pre efektívne vyriešenie problému vplyvu podkôrneho hmyzu na lesné ekosystémy v CHÚ sa javí prijatie nasledovných systémových opatrení:

1. Dopracovať zonáciu národných parkov, vychádzajúcu z novej schválenej metodiky, rešpektujúcu vlastnícke práva k územiach nachádzajúcim sa v CHÚ, ide najmä o neštátne vlastníctvo lesov, plne rešpektujúcu koncepciu ochrany prírody a krajiny, štátnu lesnícku politiku, ako aj zásady politik zabezpečujúcich rozvoj vidieka a skvalitnenia života lokálnych komunít.
2. Pripraviť „Koncepciu“ systémového riešenia problému premnoženia podkôrnikov v CHÚ, ktorá bude obojstranne akceptovaná (štátnou ochranou prírody aj lesníctvom) a bude rešpektovať ekologicky, ekonomicky i sociálne najvhodnejší variant riešenia. Zároveň umožní zohľadniť miestne špecifiká.
3. Vypracovať manažmentové plány chránených území rešpektujúce „Koncepciu“ riešenia problému premnoženia podkôrnikov v CHÚ a požiadavky vlastníkov, správcov a samospráv v daných územiach.

Do obdobia definitívneho vyriešenia základných podmienok a vypracovania „Koncepcie“ sa odporúča:

1. Na území s najprísnejším režimom ochrany (v súčasnosti 5. stupeň ochrany prírody) sa zasahovať nebude.
2. V lesných porastoch susediacich s 5. stupňom ochrany prírody vykonávať intenzívne opatrenia brániace šíreniu podkôrníkov do okolitých porastov v súlade so zákonom č. 326/2005 Z.z. o lesoch.
3. Vytvoriť funkčný systém na úhradu obmedzení vyplývajúcich zo zákona č. 543/2002 Z.z. alebo na jeho základe.
4. V územiach so 4. stupňom ochrany resp. B zónach realizovať preventívne a obranné opatrenia na princípe ekologicky šetrnej aktívnej ochrany lesa proti podkôrníkom. V prípade potreby súhlasu alebo výnimky orgánu ochrany prírody prihliadať na bionómiu vývoja škodcu. Odborným podkladom pre rozhodovanie orgánov štátnej správy ŽP a OP, nutným pre dodržanie zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny pre konkrétne opatrenia v konkrétnom území, bude stanovisko spoločnej odbornej komisie tvorenej ŠOP B. Bystrica a NLC Zvolen, prerokované a odsúhlasené vlastníkom resp. správcom lesa.
5. V oblastiach nachádzajúcich sa v 3. stupni ochrany a nižšie sa bude vykonávať aktívna ochrana lesa proti podkôrníkom.

Podbanské, 20.marca 2007

Závery spracovali zástupcovia rezortov životného prostredia a rezortu pôdohospodárstva v spolupráci so zahraničnými expertmi.

Závery odsúhlasili za jednotlivé rezorty štatutárni zástupcovia:

Ing. arch. Jaroslav Izák
minister životného prostredia SR

Ing. Miroslav Jureňa
minister pôdohospodárstva SR